

Az elmúlt hetekben Magyarországon valóságos hőhullám söpört végig. A hőmérők higanyszála napközben rendszeresen átlépte a 35, esetenként a 40 Celsius-fokot is, miközben az éjszakák sem hoztak igazi felfrissülést. Ilyenkor az extrém meleg időjárás a kis- és középvállalkozásokat is kemény próbatétel elé állítja. Milyen előkészületeket és intézkedéseket kell megtennünk, illetve milyen jogszabályoknak kell betartanunk? Erre ad választ következő cikkünkben Baranyi Károly tűzvédelmi szakmérnök, munkavédelmi technikus.

A tartós hőség nemcsak a komfortérzetünket rontja, hanem nagyon komoly egészségügyi kockázatot jelent a dolgozók számára, mivel fokozottabb megterhelés éri az emberi szervezetet. Az extrém meleg környezetben végzett munka a szervezetben többelhőtermelést okoz, ami jelentősen növeli a hőártalmak kockázatát. Csökken a dolgozók reakcióideje, sokkal figyelmetlenebbek és fáradékonyabbak lesznek ezáltal megnő a hibák és a munkahelyi balesetek száma és sajnos a halálozási esély is jóval magasabb. A kis- és középvállalkozásoknak (KKV) érdemes előre felkészülniük az ilyen időjárásra. Ilyenkor folyamatosan figyelni kell az ÁNTSZ hőségriadóval kapcsolatos közléseit (www.antsz.hu), illetve az Országos Meteorológiai Szolgálat (<https://m.met.hu>) riasztási jelentéseit. Hőségriadó, ill. magas hőmérséklet riasztás esetén a munkáltatónak a fokozatoknak megfelelő szervezési intézkedéseket kell megtennie, beleértve a megelőzéshez és a védekezéshez szükséges anyagok és eszközök biztosítását is.

A jogszabályi háttérhez két fontos (alapvető) jogszabályt emelnék ki ezzel kapcsolatosan: a munkavédelem alapelveit az 1993. évi XCIII. törvény (Munkavédelmi törvény) rögzíti, a részletes szabályokat pedig a 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet határozza meg.

A jogszabály alapján a munkahely melegnek minősül, ha:

- Zárt térben a korrigált effektív hőmérséklet (KEH) meghaladja a 24 °C-ot.
- Szabadtéren a napi középhőmérséklet meghaladja a 25 °C-ot, és az országos tisztifőorvos hőségriasztást ad ki

A preventív védekezés alapköve a munkaszervezés átalakítása. Extrém melegben a legfontosabb eszköz a munka- és pihenőidők rugalmas egyensúlyának megteremtése. A jogszabályok szerint a kritikus hőmérsékleti határértékek elérésekor óránként legalább 5–10 perces rendkívüli szünetet kell beiktatni, amelyet a munkavállalóknak a környezetüknél hűvösebb, ideális esetben klimatizált vagy jól árnyékolt helyiségben kell eltölteniük. Fontos hangsúlyozni, hogy ez a pihenőidő a törvény értelmében a fizetett munkaidő részét képezi, így az nem vonható le a napi munkaidőből, és nem csökkentheti a dolgozó bérét sem. Szabadtéri tevékenységek – például az építőipar vagy a mezőgazdasági tevékenység – esetében a vezetőknek törekedniük kell a nehéz fizikai feladatok kora reggeli vagy késő délutáni órákra való átütemezésére, valamint a munkatársak gyakoribb rotációjára.

A pihenőidő mellett a szervezet folyadékháztartásának fenntartása is kritikus fontosságú. A munkáltató felelőssége, hogy folyamatosan és könnyen hozzáférhető módon biztosítson megfelelő védőitalt. A szakmai és egészségügyi előírások szerint ennek a folyadéknak 14 és 16 Celsius-fok közötti hőmérsékletűnek kell lennie. Nem szükséges jéghideg italt választani, mivel a túl hideg folyadék gyomorgörcsöt okozhat és higiéniai okokból kizárólag személyenként kiosztott, egyedi ivópoharakat kell biztosítani. Kifejezetten kerülni kell az

olyan italokat, melyek vízhajtó hatásúak, így fokozzák a kiszáradás kockázatát: pl. kávé, az alkohol és a magas cukortartalmú üdítők.

A műszaki védelem és egyéni védőeszközök tekintetében is meg kell tenni a megfelelő intézkedéseket:

- Zárt térben gondoskodni kell a megfelelő szellőztetésről vagy légkondicionálásról. Ezeket a berendezéseket érdemes még a nyár előtt felülvizsgáltatni és karbantartani, valamint fertőtleníteni. Ügyelni kell arra is, hogy a klímaberendezések befűvése közvetlenül nem érheti a dolgozókat.
- Szabadtéren ahol lehetséges, árnyékolással (pl. ponyvák, sátrak) kell védeni a dolgozókat a közvetlen napsugárzástól.
- A ruházatot illetően biztosítani kell a könnyű, világos színű és jól szellőző munkaruhát, valamint a napszúrás elleni fejtédőt (pl. sapka),

Az ilyen időszakban végzett munkavégzéskor kiemelten figyelni kell az elsősegélynyújtásra is. A hőség miatti rosszullétek (hőkimerülés, napszúrás, hőséguta) gyors beavatkozást igényelnek, ezért a munkáltatónak biztosítania kell:

- A munkavégzés helyszínén vagy a közvetlen közelében legyen egy kiképzett elsősegélynyújtó személy.
- Mindig legyen elérhető egy megfelelően felszerelt elsősegélydoboz.
- A dolgozóknak ismerniük kell a hőkimerülés korai jeleit (pl. szédülés, fejfájás, hányinger, intenzív izzadás), és legyen valakinél egy olyan eszköz (mobiltelefon) amivel segítséget lehet hívni.

Minden munkáltatónak, így a KKV-knak is kötelező rendelkeznie munkavédelmi kockázatértékeléssel, amelyben ki kell térni a nyári meleg klímakörnyezet veszélyeire és az arra adott vállalati válaszokra. Sok munkahelyi vezető hajlamos alábecsülni a kockázatokat, ám a hatályos szankciórendszer komoly visszatartó erővel bír. A szabályok be nem tartása súlyos következményekkel járhatnak, a 25/2024. Korm. rendelet alapján a munkavédelmi bírság alapösszege százezer forint súlyosan veszélyeztetett dolgozónként. A mulasztások halmozódása esetén a bírság a több millió forintot is elérheti, egy esetleges súlyos rosszullét vagy baleset pedig a cégvezető személyes büntetőjogi felelősségét is felveti. A megfelelően kidolgozott és karbantartott kockázatértékelés, illetve az ennek alapján megfelelő munkakörülmények biztosíthatják, hogy a vállalkozások a legforróbb nyári napokon is balesetek és veszteségek nélkül, hatékonyan működhessenek.

Remélem tudtam segíteni.

Baranyi Károly
tűzvédelmi szakmérnök,
munkavédelmi technikus